

Framsenterets forskerfokusgruppe (FFF) takker for oppdraget (datert 26.04.2021) og overleverer herved våre forslag til 12 tema/problemstillinger.

Innledningsvis vil vi presentere hva slags visjon vi har for forslagene, samt kommentere hvordan vi har løst oppdraget (avgrensninger), og hvilke utfordringer vi ser. Vi har også noen kommentarer til styringsdokumentet.

Forslagene kan samles sett sees på som Framsenterets bidrag til å oppnå FNs bærekraftsmål:

Klima – og miljøendringer og konsekvensene av disse dekkes av **geopolitikk, polhavet og sosioøkologiske implikasjoner**. Disse storskala endringene har betydning for den samlede miljøbelastningen på økosystemene (**forurensing og naturmangfold/økosystemtjenester**), samt for den arktiske befolkningens **helse**. For å tilpasse seg klimaendringene er det nødvendig å forstå hvordan endringsprosesser på tvers av land og vann påvirker næringer og samfunn (**land-vann interaksjoner**), utvikle varslingsystemer for å håndtere ekstremhendelser (**varslingsystemer**) og inkludere samfunnet i forskningen for å øke relevansen og anvendelsen av klimaforskningen (**samfunnsinvolverende forskning**). Bærekraftig utvikling betinger også en god forståelse av hva som er bærekraft under det grønne skiftet, både når det gjelder vekst i den blå økonomien (**bærekraftig kyst**), **bærekraftig matproduksjon** og tiltak for å redusere virksomhetenes fotavtrykk i nord (**samlet belastning - fotavtrykk**).

Forslagene er nærmere beskrevet i vedlegg 1.

Avgrensninger:

- FFF har tatt utgangspunkt i styringsdokumentet, men har ikke nødvendigvis prøvd å vekte eller plassere forslagene jevnt i diagrammet.
- De fleste forslagene dekker mer enn ett domene og alltid flere forskningsområder.
- Forslagene er ikke dimensjonert, dvs at noen forslag er større i omfang enn andre.
- Forslagene er i liten grad overlappende, men noen ganger har det vært uunngåelig.
- I den grad det er behov for støtte til infrastruktur eller utdanning innen et temaområde er dette overlatt til prosjekteringsfasen.

Utfordringer

Som et resultat av FFFs størrelse og sammensetting er vi åpne for at problemstillinger som burde ha vært med har blitt utelatt. Men siden styret sitter på en mengde dokumenter som følge av den tidligere innspillsrunden, håper vi at dette vil være mulig å bøte på. Samtidig er det også et resultat av FFFs størrelse og sammensetting at noen problemstillinger er svært store og runde. Dette skyldes behovet for å begrense (ned til 12) og omforene forslag.

Behovet for involvering av brukere og lokalsamfunn i vår forskning var en av tilbakemeldingene som kom fram i evalueringen av Framsenteret. I evalueringen ble det sagt at Framsenteret burde satse på inkluderende og transdisiplinær forskning. Eller slik det ble formulert i rapporten: *“A transdisciplinary and iterative communication between researchers and stakeholders, and stakeholder engagement across all Flagship programmes and research projects, should be developed and encouraged”*. Vi er enige i dette. Forskning viser at resultatene i miljøforskningen lettere tas i bruk dersom den utformes i felleskap med annen ekspertise og de som skal bruke kunnskapen. Dette er ikke tilsvarende det som tradisjonelt har blitt kategorisert som brukerstyrt eller oppdragsforskning. Det er utviklet protokoller for brukerinvolvering i forskning som sikrer at forskningens integritet, evne til innovasjon og kvalitet opprettholdes. Anvendelse av protokoller for brukerinvolvering har blitt «state-of-the-art» innen internasjonal miljøforskning, og det er nå viktig at denne tilnærmingen også blir implementert i Framsenteret.

Kommentarer til styringsdokumentet

Forvaltningsrelevant forskning er et av hovedmålene for Framsenteret. Inndelingen av forskningen i tre domener oppleves som noe avvikende i forhold til hvordan forvaltningen er innrettet i Norge. Dette gjelder spesielt for domenet 'land og luft'. Ferskvann som innsjøer og elver er, for eksempel, en del av 'land-domenet', mens i praksis er både problemstillingene, forskningen, lovverket og styringssystemene ulike fra 'land'. En bedre integrering mellom ferskvann og terrestriske økosystemer, og mellom ferskvann og kyst, er noe Framsenteret bør fremme. I tillegg representerer 'luft' en helt annen type forskning og overvåkes og forvaltes internasjonalt, samt påvirker alle andre økosystemer (terrestrisk, ferskvann, kyst og hav) og ikke bare land.

Våre forslag til forskningsspørsmål rettes nå mot store tverrfaglige prosjekter, noe som er viktig for å bygge opp en slagkraftig miljøforskning på Framsenteret. Vi mener likevel også at små prosjekter med kortere varighet fortsatt kan finne sin plass i, og bli finansiert av Framsenteret (for eksempel som insentivprosjekter som tradisjonelt ble finansiert av flaggskipene). Nye og innovative initiativer kan vanligvis ikke adresseres i større forskningsprosjekter. Slike prosjekter vil også gjøre det mulig for yngre forskere å definere problemstillinger.

Det er også vår oppfatning at Framsenteret kan dra stor nytte av å forbedre koblingene mellom forskning og utdanning, kommunikasjon og lokal og tradisjonell kunnskap. Det vil være gunstig hvis en egen finansieringsordning også kan inkludere slike initiativ.

Maria Fossheim

Kathryn Donnelly

På vegne av Framsenterets forskerfokusgruppe (FFF)

Sekretær, FFF

(Se liste over FFFs medlemmer i vedlegg 2.)

Vedlegg 1 Forslag til tema/problemstillinger.

Vedlegg 2 Liste over deltagende medlemmer og prosess.